

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecător: M. Muruianu
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: D. Manole, A. Bostan, I. Cotruță

ÎNCHEIERE

22 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători:

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu și Oleg Sternioală

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Banca Comercială „Victoriabank” S.A. împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la examinare a cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind admis apelul declarat de Banca Comercială „Victoriabank” S.A. și casată parțial hotărârea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 24 iunie 2016, în partea respingerea pretențiilor privind repararea prejudiciului moral,

c o n s t a t ă :

La 15 aprilie 2016, Banca Comercială „Victoriabank” S.A. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la examinare a cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că pe rolul Judecătoria Buiucani mun. Chișinău se examinează cauza civilă la cererea de chemare în judecată intentată de BC „Victoriabank” SA împotriva Leșenco Liubovi. Dosarul respectiv avea nr. 2-5983/13 și se afla în procedură la judecătorul Victor Boico.

Astfel, se arată că judecarea cauzei menționate mai sus durează deja de mai mult de 6 ani și 6 luni, fiind un interval de timp excesiv. Din acest considerent, consideră că are loc încălcarea gravă a dreptului la un proces echitabil, și anume dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

În dezvoltarea acestei poziții, reclamantul a rezumat evenimentele după cum urmează. La 20 septembrie 2009, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Leșenco Liubovi cu privire la transmiterea silită în posesiunea creditorului a bunului

ipotecat, evacuarea persoanelor din imobil și încasarea cheltuielilor de judecată, la Judecătoria Buiucani.

La 27 aprilie 2010, Judecătoria Buiucani a emis încheiere, prin care a dispus suspendarea procesului civil până la finalizarea examinării unei cauze conexe, care nici nu fusese intentată, deci nu exista. Ulterior, la 21 octombrie 2010, Curtea de Apel Chișinău a decis casarea încheierii primei instanțe privind suspendarea procesului pe motivul lipsei cauzei conexe și a dispus restituirea pricinii spre judecare în aceeași instanță.

În aceste circumstanțe, la 11 aprilie 2011, Judecătoria Buiucani a pronunțat hotărârea de admitere integrală a acțiunii civile de transmitere silită în posesia creditorului a bunului ipotecat, evacuarea persoanelor din imobil și încasarea cheltuielilor de judecată. Însă, la 28 februarie 2013, Curtea de Apel Chișinău a admis apelurile declarate de intervenient și pârât, casând hotărârea citată și restituind cauza la rejudecare în primă instanță, în alt complet de judecată.

Peste 8 luni de la decizia instanței de apel, la 21 octombrie 2013, cauza a fost repartizată aleatoriu judecătorului V. Boico, iar, de la punerea pe rol a cauzei în ordine de rejudecare, au avut loc mai multe ședințe de judecată care au fost amânate.

La 20 mai 2015, instanța de fond a dispus efectuarea unei expertize și, totodată, a suspendat procesul civil, iar până în prezent, procesul nu a fost reluat.

În aceeași ordine de idei, reclamantul subliniază că pe tot parcursul examinării cauzei pârâții au dispus cu rea-credință de drepturile lor procedurale, manifestat prin formularea unor multiple cereri de amânare a ședințelor, cereri repetate de efectuare a expertizelor, cereri de suspendare a procesului, etc., dar toate aceste fapte fiind confirmate însăși în cuprinsul Hotărârii Judecătoriei Buiucani din 11 aprilie 2011. Cu toate acestea, instanța de judecată nu a pus capăt abuzurilor din partea pârâților și intervenienților.

Suplimentar, remarcă că, recursul declarat împotriva încheierii din 27 aprilie 2010 privind suspendarea procesului, a fost examinat de instanța de apel peste o perioadă de 6 luni, adică la 21 octombrie 2010. Totodată, apelul pârâților împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani din 11 aprilie 2011 a fost judecat, în total, într-o perioadă de 1 an și 10 luni, pentru ca, la 28 februarie 2013, să fie adoptată o decizie de casare și transmitere la rejudecare pe temei de examinare a cauzei în fond în lipsa unui participant.

Banca Comercială „Victoriabank” S.A. reiterează că repartizarea cauzei după decizia instanței de apel a avut loc după 8 luni. Mai mult decât atât, s-a adresat Judecătoriei Buiucani de nenumărate ori cu cerere de a fi informați despre situația dosarului, întrucât nu primise nici o citație după ce cauza a fost trimisă la rejudecare. După interpelarea formulată la 08 octombrie 2013, au fost informați că dosarul nr.2-5983/13 se află la rejudecare în procedura judecătorului Victor Boico. La această etapă, pricina civilă se afla în examinare deja de mai mult de 2 ani și 6 luni, însă instanța nu a întreprins nici o acțiune pentru a pune capăt abuzurilor în drepturile procedurale ale pârâților și intervenienților. Astfel, ședințele au fost amânate de numeroase ori, iar cererile sale de accelerare nu au fost luate în considerație.

În același context, se arată că, după dispunerea efectuării expertizei din 20 mai 2015 și suspendarea procesului, Centrul Național de Expertiză Judiciară a restituit dosarul pe motiv că solicitanții nu au achitat cheltuielile pentru efectuarea expertizei, ceea ce indică asupra temeiurilor formale a cererii privind efectuarea acesteia. Însă, la 04 februarie 2016, fără înștiințarea reclamantului și fără petrecerea unei ședințe, prima instanță a transmis în mod repetat dosarul la CNEJ pentru efectuarea expertizei, contrar art.124 din CPC. La fel, consideră că instanța a ignorat acel fapt că de aproximativ un an dosarul a fost transmis pentru efectuarea expertizei, iar raportul încă nu a fost întocmit. Prin urmare, pretinde că autoritatea judecătorească nu a întreprins nici o măsură efectivă pentru a asigura respectarea termenului rezonabil, ci din contra a demonstrat un comportament mai mult decât activ în susținerea demersurilor abuzive ale pârâților.

Totodată, reclamantul relatează că demersurile pârâților, care duc la tergiversarea cauzei, se întemeiază pe împrejurarea că la dosarul cauzei nu există materiale justificative privind valoarea restanței S.C. „Plextor” S.R.L. față de el. Însă în opinia lui, instanța ignoră circumstanță că această creanță a băncii a fost validată definitiv în cadrul procesului de insolabilitate intentat în privința SC „Plextor” SRL.

Susține că pricina civilă supusă analizei mai sus este importantă pentru el, deoarece, de fapt, practică activitate bancară licențiată, iar printre serviciile prestate de dânsul se enumeră acceptarea depozitelor de la populație și acordarea creditelor, inclusiv din mijloacele primite în depozit. Respectiv, cel puțin din considerentul că obiectul cauzei îl constituie recuperarea unor mijloace bănești acordate în credit, astfel încât să se asigure securitatea activității financiare, trebuie să fie apreciat că judecarea cauzei civile îi afectează dreptul la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Prin urmare, B. C. „Victoriabank” S.A. precizează că i-au fost cauzate prejudicii morale, manifestate nemijlocit prin lezarea acestui drept nepatrimonial, ce are efecte negative asupra activității persoanei juridice. În același timp, având în vedere circumstanțele cauzei, simpla constatare a încălcării acestui drept nu va reprezenta o satisfacție echitabilă în sine. Din aceste raționamente, a conchis că mărimea prejudiciului moral în mărime de 60 000 lei corespunde criteriilor obiective și duratei procedurilor judiciare.

Solicită Banca Comercială „Victoriabank” S.A., constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de B. C. „Victoriabank” S. A. împotriva Leșcenco Liubovi (dosar nr. 2-5983/13) și încasarea din bugetul statului în beneficiul său a sumei de 60 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Pe parcursul examinării cauzei, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată și lipsită de temei. (vol. I; f. d. 49 – 55)

La 24 iunie 2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a respins declarația de abținere a judecătorului Maria Muruianu de la judecarea cauzei civile și a dispus continuarea judecării pricinii în aceeași componentă. (vol. I; f. d. 172 – 175)

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 24 iunie 2016, a fost admisă parțial acțiunea, fiind constatat faptul încălcării dreptului B. C. „Victoriabank” S. A. la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2 - 62/16 din 20 septembrie 2009 la cererea de chemare în judecată depusă de B. C. „Victoriabank” S. A. împotriva Leșenco Liubovi privind transmiterea silită în posesia creditorului a bunului ipotecat, evacuarea persoanelor din imobil și încasarea cheltuielilor de judecată.

În rest, acțiunea a fost respinsă din lipsa de teme. (vol. I; f. d. 190; 193 – 204)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind admis apelul depus de Banca Comercială „Victoriabank” S.A. și casată parțial hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 24 iunie 2016, în partea respingerea pretențiilor privind repararea prejudiciului moral.

Astfel, a fost decis încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Băncii Comerciale „Victoriabank” S.A. a prejudiciului moral în valoare de 30 000 lei. (vol. II; f. d. 6 – 30)

La adoptarea soluției, instanța de apel a stabilit că cererea de chemare în judecată în speța principală a fost depusă la 20 februarie 2009 (vol. I; f. d. 62 - 63), însă nu a fost adoptată o hotărâre pe cauză până prezent, timp de 7 ani și 5 luni, ce denotă o durată excesivă de examinare a cauzei. Totodată, instanța a observat și elemente de tergiversare din partea participanților la proces, dar totuși lipsa de fermitate și promptitudine a completului de judecată este condiția de bază care a condus la încălcarea termenului rezonabil, or acțiunile, iar în unele cazuri inacțiunile acestuia a constituit preponderent lipsa de celeritate. (vol. II; f. d. 28)

Cu referire la pretenția privind repararea prejudiciului moral în mărime de 60 000 lei, instanța a reținut că nu a fost argumentată suportarea unei stări psihice de amploare cauzate prin această încălcare, considerând-o exagerată. Prin urmare, a conchis că suma de 30 000 lei constituie o satisfacție suficientă și echitabilă pentru dauna morala. (vol. II; f. d. 29)

La 12 decembrie 2016, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia deciziei integrale pentru cunoștință în adresa participanților la proces. (vol. II; f. d. 31)

La 29 decembrie 2016, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, solicitând casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței din 24 iunie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În argumentarea cererii sale, recurentul afirmă că, în urma analizei raportului motivat din 06 iunie 2016, rezultă că toate amânările ședințelor de judecată ce au avut loc în speță, în care se invocă tergiversarea cauzei, sunt perfect explicate și motivate. Din acest considerent, nu a existat un temei de a constata încălcarea dreptului la examinarea pricinei civile în termen rezonabil. Totodată, susține că respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată, cu garantarea drepturilor participanților la proces, nu poate fi considerată un motiv de admitere a acțiunii.

Consideră că instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont și nu s-au pronunțat asupra faptului că pe parcursul examinării cauzei intimatul nu a obiectat împotriva amânărilor ședințelor de judecată, acceptând tacit acțiunile autorităților judecătorești.

În opinia recurentului, Curtea de Apel Chișinău a dispus absolut neîntemeiat și contrar practicii pertinente acordarea sumei de 30 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral. Astfel, sugerează că persoanele juridice nu pot primi despăgubiri pentru pretinse daune morale, întrucât nu există un prejudiciu psihic în aceste situații.

De asemenea, susține că este necesar de reținut că acordarea de satisfacții pecuniare nu constituie o regulă generală, constituind, de fapt, o excepție. Or, potrivit art. 5 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă.

În final, Ministerul Justiției a indicat că intimatul urma să dovedească existența prejudiciului moral, prezentând probe veridice, pertinente și concludente, or, nerespectarea principiului probațiunii prevăzut în art. 118 CPC, atestă netemeinicia pretențiilor.

La 20 februarie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) CPC, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Băncii Comerciale „Victoriabank” S.A. cererea de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data primirii scrisorii. Corespunzător, în cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II; f. d. 46)

La 16 martie 2017, intimatul a depus referință în întâmpinarea recursului declarat de recurent, solicitând respingerea acestuia, ca fiind inadmisibil. (vol. II; f. d. 48 – 54)

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei enunțate și potrivit ștampilei de intrare a corespondentei nr. 25 057, se atestă că Ministerul Justiției al Republicii Moldova a primit copia de pe actul contestat la 27 decembrie 2016. Astfel, instanța de recurs constată că cererea de recurs a fost depusă la 29 decembrie 2016, cu respectarea termenului prevăzut în art. 434 alin.(1) Codul de procedură civilă. (vol. II; f. d. 42)

Concomitent, materialele cauzei, atestă că recursul supus examinării nu a fost examinat anterior, iar, conform art. 430 CPC, a fost intentat de persoana îndreptățită să-l declare, fiind împuternicit prin procura nr. 50 din 16 martie 2016, valabilă pentru o perioadă de un an. (vol. II; f. d. 43)

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin.(2), (3) și (4) CPC a temeiurilor invocate în recurs, dar având în vedere și poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, pentru considerentele ce succed.

În conformitate cu art.432 alin.(1) Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul menționează că recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu au invocat în cererea de recurs nici unul din temeiurile de declarare prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) sau (4) Codul de procedură civilă.

Completul apreciază că prin reluarea criticilor deja cenzurate de instanța de apel, recurentul tinde să obțină o nouă verificare a susținerilor sale, cu toate că legea recunoaște doar dublul grad de jurisdicție și căile extraordinare de atac, iar nu și al treilea grad devolutiv asupra problemelor de fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

De altfel, având în vedere cele menționate în combinație cu dreptul la un recurs, în jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a precizat că aceste întrebări sunt în primul rând chestiuni de reglementare în drept intern și, este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip. (*a se vedea*, de exemplu *Doorson împotriva Olanda*, rapoarte de hotărâri și decizii 1996-II, 26 martie 1996, § 67 și *Kukkonen împotriva Finlandei (nr. 2)*, pct. 25,).

La acest capitol, instanța reține că recursul depus Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce-ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Astfel, acesta nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică este lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din deciziile judecătorești contestate, fiind neglijate în mod clar exigențele art. 432 alin. (1) – (4) CPC. (*a se vedea*, *inter alia*, *Valentin Gorizdra împotriva Republicii Moldova*, nr. 53180/99 sau *BURG și alții împotriva Franței* (decembrie), CEDO 2003-II, nr. 34.763/02)

În conformitate cu art. 440 alin.(1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite mai sus, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu

ridică probleme de drept și poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecător

Tatiana Vieru

Judecătorii

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală